

Українська музика (народна та класична)

*Наша дума,
наша пісня
Не вмере,
не загине...
От де, люде,
наша слава,
Слава України!*

- Тарас Шевченко

народна
музика
(folk music)

Огляд (our overview) української музики починаємо з народної музики, що бере свій початок у дуже давніх часах.

Народна музика — це величезна кількість вокальних та інструментальних пісень і мелодій, створених впродовж існування нашого народу. Вони дійшла до нас через віки дорогою живої передачі від одного покоління до наступного.

Народна музика — витвір збірний, колективний, хоч більшість пісень були колись створені індивідуальним автором, ім'я якого давно вже призабулось.

Українська народна музика чарує своїми чудовими мелодіями, емоційною експресивністю і різноманітністю (great variety).

Українці є дуже співучі та музично обдаровані, тому можуть похвалитися великим багатством пісень. Записано більше 300,000 пісень, створених українським народом.

Одні з найдавніших пісень є **обрядові пісні** ще з передхристиянських часів.

Це пісні, зв'язані або з святами впродовж року (**колядки, щедрівки, гаївки, веснянки, купальні й обжинкові пісні**), або пов'язані з важливими подіями в житті людини (**родильні та весільні пісні, похоронні голосіння** і так далі).

На давність тих пісень указує малий обсяг тонів враз із постійним повторюванням того самого мотиву (наприклад, повторювання у «Щедрику» мотиву в обсязі трьох сусідніх тонів).

Українські народні пісні поділяються за тематикою (in theme) і музичним характером на різноманітні жанри/роди (various categories).

Основними жанрами або родами (main categories) української пісні є:

- обрядові (ritual) пісні та танці,
- побутові пісні,
- історично-військові пісні.

Веснянки та гагілки/гаївки

пов'язані з Великоднем і приходом весни. Їх співають при виконванні танців-хороводів. В них «закликається», щоб прийшла весна та принесла добрий урожай.

Ой, Весна-красна, що ти нам принесла?

- Ой, принесла тепло і добреє літечко!

Малим дітонькам побіганнєчко,

Старим бабонькам поседіннєчко,

Красним дівонькам на співаннєчко,

А господарям на робітячко,

А старим дідам – раду радити,

Раду радити – пиво варити.

Купальські пісні
співають на початку
літа, на свято Івана
Купала. В них дівчата
висказують надії про
любов і подружжя.

*Заплету віночок,
Заплету шовковий,
На щастя, на долю,
На чорнії брови.*

*Ой поплинь, віночку,
Прудко за водою,
На щастя, на долю.
Милому зо мною.*

Жниварські пісні

оспівують початок,
хід та завершення
жнив (harvest).
Співали переважно
жінки і дівчата.

*Там у полі криниченька,
Навколо пшениченька.
Там женчики жали,
Золоті серпи мали,
Срібнії юрочки,
Що в'язали снопочки.
Добрії були женці –
Дівчата й молодийці.*

Колядки та щедрівки

Колядки переважно прославляють події, зв'язані з Різдвом (народженням) Христа.

Щедрівки передають поздоровлення і побажання всякого добра у Новому Році.

Нова радість стала, яка не бувала:

Над вертепом звізда ясна світлом засіяла.

Добрий вечір тобі, пане господарю, радуйся!

Ой радуйся, земле, Син Божий народився.

Застеляйте столи та все килимами, радуйся!

Ой радуйся, земле, Син Божий народився.

Побутові пісні:
жартівливі,
танцювальні (в
тому числі
коломийки),
колискові,
романси (пісні про
любов), весільні та
про долю людей
на роботах (в тому
числі чумацькі).

**Історично-
військові пісні
про боротьбу за
волю і пісні різних
українських
військових сил:
козаків,
гайдамаків,
опришків,
УСС (стрілецькі),
УПА (повстанські).**

Деякі українські народні пісні стали популярними і серед інших народів. Не раз українські мелодії є помилково позначені як російські, польські, жидівські, мадярські, циганські і так далі.

Ті сусідні нам народи часами присвоювали українські пісні, як свої. Жидівська “клезмер” музика бере багато із української народної музики.

Найбільшу популярність серед чужинців здобули українські пісні **«Ой, не ходи Грицю», «Їхав козак за Дунай» і «Щедрик».**

У княжих часах почався розвиток української церковної музики. На початках найбільший вклад у його розвиток робили монастирі.

У народі велику славу мали співці, такі як Боян, що виконували епоси (поєми співані речитативом) про князів і героїчних лицарів.

Маруся Чурай

(1625—1653)

Її ім'я відоме в народі як легендарний автор низки улюблених пісень: «Ой, не ходи, Грицю», «Засвіт встали козаченьки» (Засвистали козаченьки), «Віють вітри» та інші. Маруся Чурай жила за часів гетьмана Богдана Хмельницького і була талановитою поетесою та піснетворцем.

У козацьких часах велику популярність серед народу мали думи, в яких співалось про долю українців, що попали в татарську неволю, або про подвиги (great feats) козаків. Виконували їх сліпі кобзарі, які самі колись були козаками. Популярними були також релігійні твори, такі як **канти** (довші пісні), виконувані хорами.

**Визначні українські
композитори
в стилях класичної
музики**

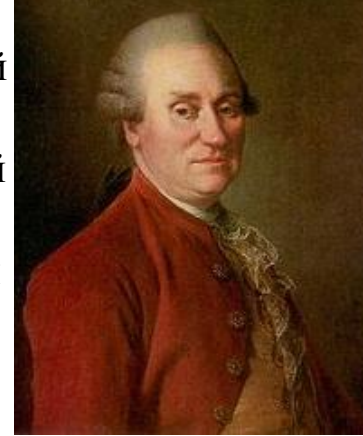

Дмитро Бортнянський

Максим Березовський

Марко Полторацький

Петро Чайковський

У 18 столітті московські царі робили все, щоб послабити життя і високу культуру українського народу. До себе змушували перебратись молодих українців, які виказували великий талант у музиці. Таким чином, ряд українських композиторів і співаків, не з своєї волі, стали причетні (forcibly tied) до росту російської культури, хоч їхні твори зберегли український характер, чого і не тяжко запримітити.

Дмитро Бортнянський

(1751 — 1825)

Найбільш
відомий українс
ький композитор
церковної музики,
автор чудових
духовних концертів
для хору. Його співи
до Богослужби
співаються і сьогодні
(наприклад прегарне

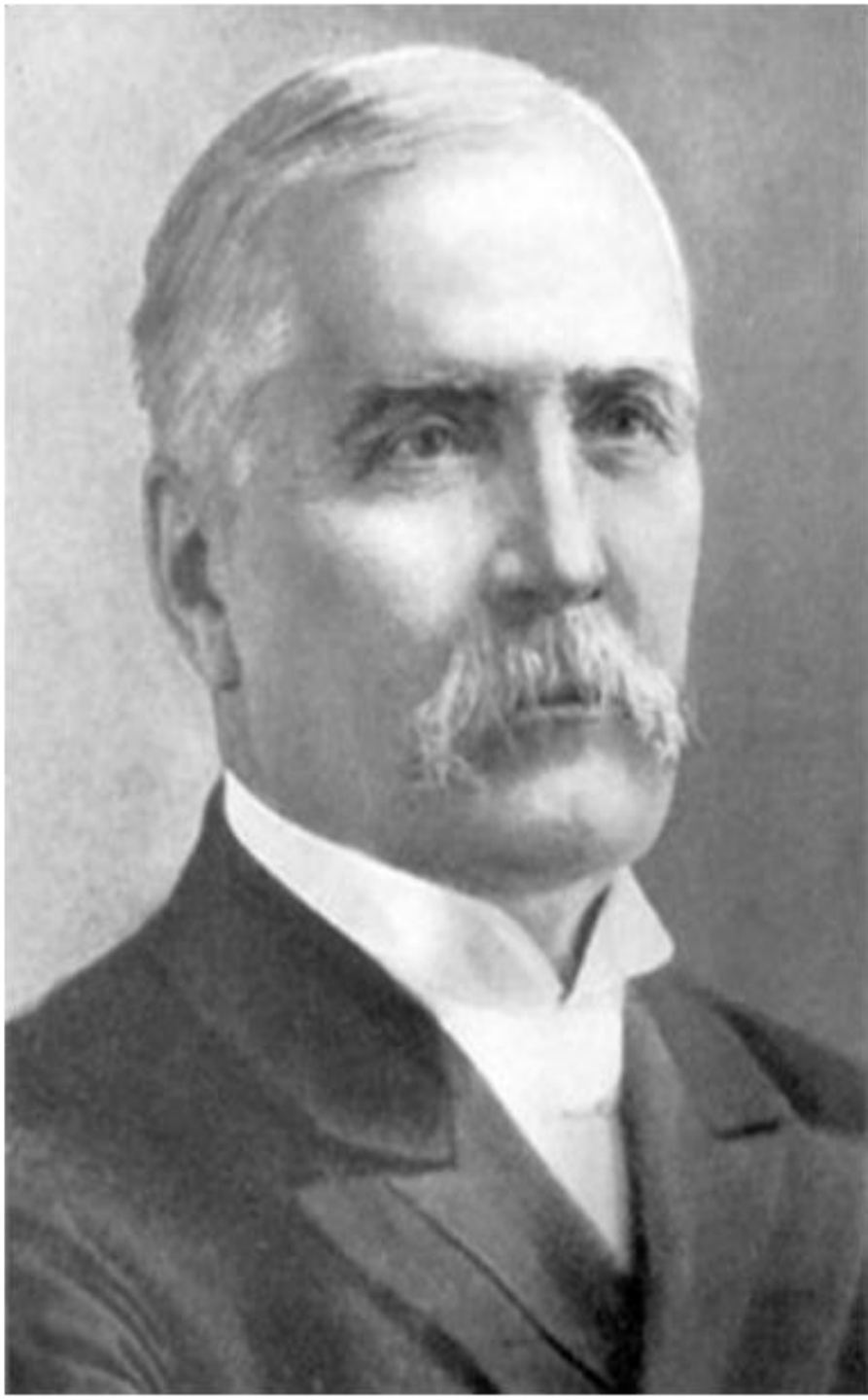

Максим Березовський

(1745 — 1777)

Разом із Бортнянським
він створив «Золоту
добу української
церковної музики».

Написав ряд
духовних концертів і
першу українську
оперу «Демофонт».

Микола Лисенко

(1842 — 1912)

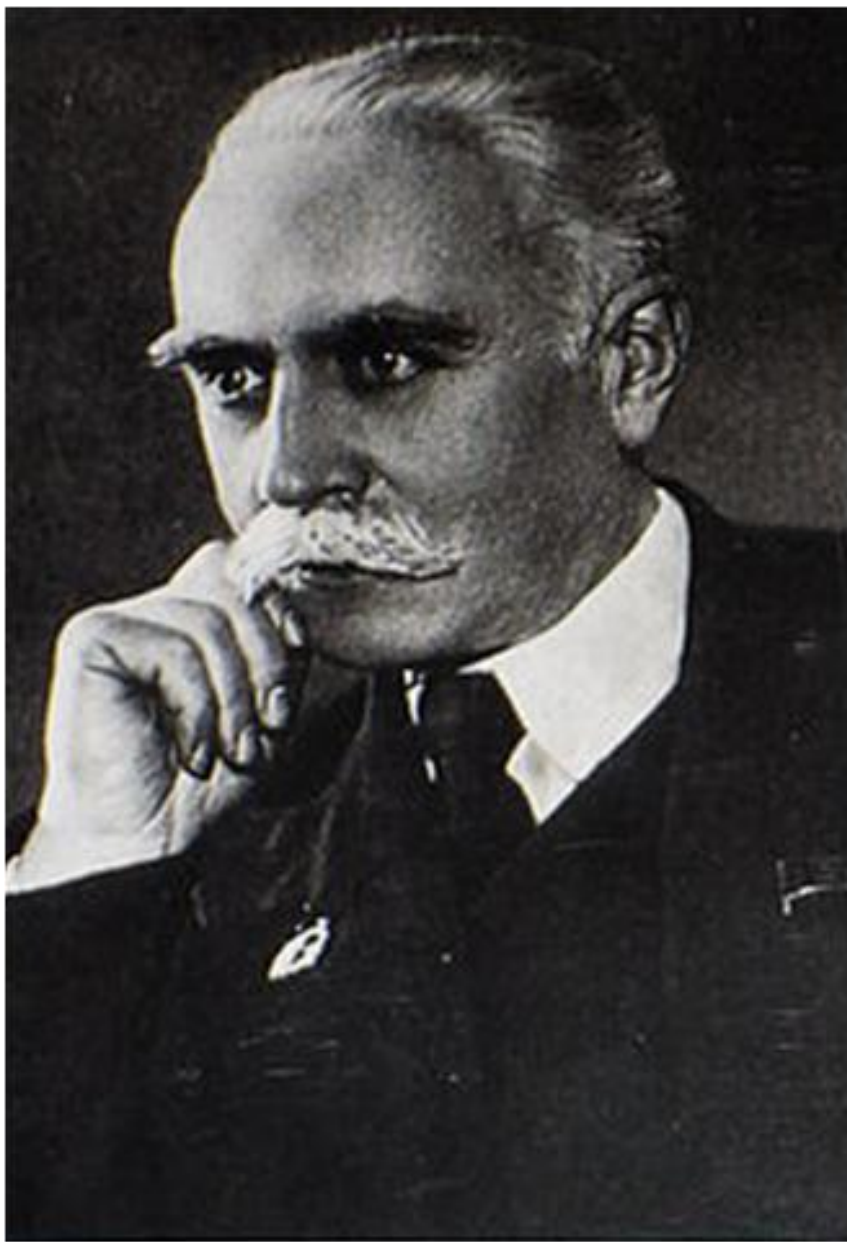
Вважається «батьком української музики» за те, що підніс українську музику на рівень світової музики. Писав опери, симфонії, кантати, пісні. Використовував народні мелодії, щоб дати своїм творам український характер.

Микола Леонтович

(1877 — 1921)

Автор геніяльних
обробок українських
народних пісень для
хору — «Щедрик»,
«Дударик» та інших,
написаних поліфонічно
немов мають бути
вокальні симфонії без
акомпаньяменту.

Лев Ревуцький

(1916 — 1977)

Автор творів великих музичних форм: дві симфонії (друга на теми українських народних пісень), концерти для фортепіяна та скрипки, кантати. Дуже оригінальний у музичній мові й технічних аспектах.

Віктор Косенко

(1896 — 1938)

Створив цілий ряд чудових, ліричних творів для фортепіяна — сонати, етюдів, прелюдії, поеми, концерти, а також писав для хору, солістів та симфонічної оркестри.

Леонід Грабовський

(народжений 1935,
живе тепер в Америці)

У своїй творчості змагає до
того, щоб бути правдивим
модерністом: любить
атональність, дисонанс,
поліритмічні комбінації,
комп'ютерні музичні
технології.

Мирослав Скорик

(1938 — живе у Львові)

У своїх значно модерних творах часто включає елементи українського фольклору, зокрема карпатського (добрим прикладом цього є його «Гуцульський триптих»), а також сучасної популярної музики, насамперед джазу.

Володимир Івасюк

(1949 — 1979)

Він був один із
основоположників
української естрадної
музики (поп-музики).
Написав більше сто
пісень, серед них
невмирущі «Червона
рута», «Водограй»,
«Балада про мальви».
Убитий руками К.Г.Б.

**Славні
українські
музичні
виконавці**

Українська оперна співачка (драматичне сопрано), **Соломія Крушельницька** (1872 — 1952). Ще за життя була визнана найвидатнішою співачкою світу. Її виконання ролі Чіо-Чіо-Сан врятувало оперу «Мадам Баттерфляй» після того, як опера провалилась на прем'єрі.

Плішка Павло (бас) вважається один із найкращих американ-ських співаків. Син українських імігрантів, він був народжений в Пенсилвенії. Часто співає із нью-йоркською Метрополітен Опера, з якою почав співати на 26 році життя. З того часу він зіграв понад 50 ролей в різних операх, а виступав вже понад 1000 разів. Сьогодні він з гідністю носить ім'я «співак над співаками»; його голос звучить на найпрестижніших сценах світу.

Стефан Шкафаровський

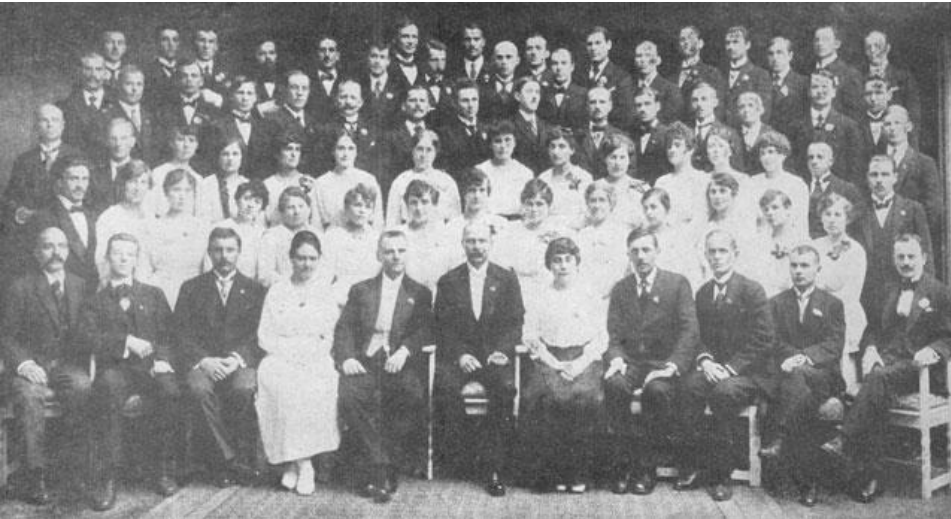
Програмка з першого
самостійного виступу в 1974р.

**В ролі Захарая в опері Набуко, постановка
місцевої опери в Сантіаго, Чіле, 2000 р.;
(з ліва) доня Александра та (з права)
сестрінка Адя Рудик-Одомірок.**

Шкафаровський, Стефан (бас) Професійний оперовий співак світової слави.
Уроджений 1956 р. в Нью Йорку, син ветерана УПА і член СУМ-у.

Виступає в головних басових ролях на сценах славетних оперових театрів і як соліст з провідними симфонічними оркестрами. Почавши свою кар'єру в 1974 р. маючи 17 літ зі самостійним концертом у Карнегі Концертній Залі, часто співає із нью-йоркською Метрополітальною Оперою. Рівнож приймає активну участь в громадських святкуваннях в діаспорі.

Українська Республіканська Капеля (**Хор Кошиця**) була заснована 1919 року на доручення уряду України з метою здобувати за кордоном прихильників України за допомогою чарівної української музики. В 1919-1920 роках, у складі 80 осіб під диригентурою Олександра Кошиця, Капеля концертувала з величезним успіхом по країнах Західної Європи. Після упадку української держави частина хору під проводом Кошиця створила Український Національний Хор, що впродовж наступних трьох років відбував турне в ще інших країнах, включно з Америкою, Канадою, Бразилією та Аргентиною. Разом хор дав близько 900 концертів. Саме цей хор запізнав світ із славним тепер “Щедриком” в обробці українського композитора Миколи Леонтовича.

Капеля Бандуристів імени Тараса Шевченка довго служить своєрідним амбасадором української музичної культури. Свій початок веде з 1918 року, коли у Києві був створений Кобзарський Хор. В час Другої світової війни Капеля подалася на Захід і після кілька років осіла в місті Детройт. Капеля Бандуристів часто концертує по містах Америки та Канаді і вже кілька разів відбувала турне по Європі, включно з Україною. В її репертуарі є церковні, народні, козацькі та патріотичні пісні.

При Осередку СУМ в Торонті вже десятиліттями існують славні на цілу Північну Америку музичні ансамблі: чоловічий Хор «Прометей», дівочий хор «Діброва» та духова оркестра «Батурин». Ці ансамблі є часто запрошені виступати на різних імпрезах чи давати самостійні концерти у містах Канади та Америки. Вже кілька разів відбували турне по Європі та Україні. Хор «Прометей», яким раніше керували визначні диригенти, довгі роки втішався репутацією одного з найкращих українських хорів в діаспорі.